

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

**Biroul Permanent
al Parlamentului Republicii Moldova**

În temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Legea nr.797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului se înaintează spre examinare Plenului Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de Hotărâre a Parlamentului privind rezultatele audierii Raportului auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect.

Anexă:

- Proiectul de Hotărâre – 3 file;
- Nota informativă – 3 file.

Deputat în Parlament

Radu MARIAN

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	37
"27"	02 2023
Ora	

HOTĂRÂRE

privind rezultatele audierii Raportului auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect

În temeiul articolului 126 din Regulamentul Parlamentului, Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1 – Se ia act de Raportul auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 56 din 21 noiembrie 2022.

Art. 2 – Guvernul prin intermediul Agenției Proprietății Publice:

1. Va demara, în baza prevederilor pct.3 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 1068/1998 și Hotărârea Guvernului nr. 226/2003, procedura de revendicare a 3,3 miliarde lei aferentă reevaluării mijloacelor fixe depuse de Guvernul Republicii Moldova în Capitalul social al S.A. „Moldovagaz” (să fie trecută în cont ca datorie a S.A. „Moldovagaz” către Agenția Proprietății Publice);
2. Va efectua reinventarierea patrimoniului depus de Guvernul Republicii Moldova ca și cotă parte în capitalul social al S.A. „Moldovagaz” și va determina patrimoniul ce nu a participat la diminuarea datoriilor față de S.A.P. „Gazprom”, precum și va determina impactul respectiv asupra pretinselor datorii ale S.A.P. „Gazprom”;
3. Va întreprinde acțiunile necesare pentru suspendarea dreptului de vot al acțiunilor S.A. „Moldovagaz” aferente patrimoniului retras de către acționarul din stângă Nistrului a Republicii Moldova (în caz de neasigurare în termeni proximi a restabilirii controlului S.A. „Moldovagaz” asupra patrimoniului din stângă Nistrului a Republicii Moldova);

4. Va evalua activitatea reprezentanților Guvernului în Consiliul de Observatori și în Consiliul de Administrație a S.A. „Moldovagaz”;
5. Va depune demersurile necesare față de Procuratura Generală pentru a fi recunoscut ca parte vătămată în cauzele penale intentate, aferente prejudicierii întreprinderilor din sistemul S.A. „Moldovagaz”;

Guvernul / Agenția Proprietății Publice, prin intermediul reprezentanților Guvernului în organele de conducere ale S.A. „Moldovagaz”:

6. Va iniția eficientizarea activității de distribuție a gazelor din subordine S.A. „Moldovagaz” prin asigurarea aprobării fuziunii celor 12 întreprinderi de distribuție;
7. Va iniția aprobarea și aplicarea unui plan de acțiuni de reducere în continuare a pierderilor gazelor în rețeaua de distribuție a gazelor naturale;
8. Va promova aprobarea de către Consiliul de Observatori și Consiliul de Administrație a S.A. „Moldovagaz” a bugetului de investiții și de cheltuieli, doar în cazul existenței surselor de venit acoperite prin tarif aprobat de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică sau a altor venituri nereglementate;
9. Va asigura oferirea de către S.A. „Moldovagaz” și de către alte organe de stat a tuturor informațiilor solicitate în cadrul auditului internațional al datoriilor, contractat de către Guvernul Republicii Moldova;

Ministerul Energiei:

10. Va demara, în comun cu Agenția Proprietăți Publice, procedura de recunoaștere/înregistrare ca proprietate de stat a rețelelor de gaze fără proprietar și transmiterea celor de proprietate locală în proprietatea statului, cu asigurarea modificării prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 683/2004 și art.62 din Legea nr. 108/2016;
11. Va elabora conceptul privind gestionarea rețelelor de gaze naturale care aparțin proprietarilor terți (care nu aparțin S.A. „Moldovagaz”) și va înainta propuneri Guvernului Republicii Moldova privind forma și entitatea ce va administra aceste rețele de gaze naturale;
12. Va efectua inventarierea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale proprietate publică (inclusiv locală) și a celor fără de proprietar;

Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și Agenția Națională de Reglementare în Energetică:

13. În scopul diminuării adaosurilor comerciale ale mărfurilor procurate prin intermediari, va analiza cadrul normativ aferent reglementării achizițiilor în sectorul energetic și va propune mecanismele necesare pentru asigurarea efectuării achizițiilor direct de la producătorii bunurilor, aflați peste hotarele Republicii Moldova;

Agenția Națională de Reglementare în Energetică:

14. Va urgenta finalizarea procedurii de *unbundling* pe parcursul anului 2023, întru facilitarea venirii pe piață a altor furnizori de gaze naturale;

Art. 3 – Procuratura Generală și Centrul Național Anticorupție:

În termen de 2 luni, va informa Parlamentul despre rezultatele examinării materialelor transmise de către Curtea de Conturi, ANRE și Inspekția Financiară aferente activității întreprinderilor din sistemul S.A. „Moldovagaz”, inclusiv a cazului privind dispariția documentelor pe construcția sediului din str. Pușkin 64, or. Chișinău, în valoare de 545 milioane lei;

Art. 4 – În termen de 6 luni de la data adoptării prezentei hotărâri, Guvernul va raporta Parlamentului despre progresele înregistrate în executarea prezentei Hotărâri.

Art. 5 – Monitorizarea executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Comisiei Economie, Buget și Finanțe.

Art. 6 – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA INFORMATIVĂ

Având în vedere importanța majoră a domeniului gazelor naturale pentru economia țării și bunăstarea cetățenilor, precum și în contextul declarării stării de urgență pe întreg teritoriul țării, ca rezultat al insuficienței gazelor naturale, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 244 din 24.12.2021, privind efectuarea auditului public extern în domeniul gazelor naturale.

Astfel, urmare a misiunii de audit public extern, care a avut drept scop evaluarea conformității cheltuielilor și a investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect, s-au făcut constatări care trezesc îngrijorări substanțiale asupra activității în perioada 2011-2021, după cum urmează:

1. Datorii invocate de S.A.P. „Gazprom” către malul drept care se lovesc de neveridicitate

- În 2008 au fost reevaluate activele și investițiile făcute de Guvernul Republicii Moldova, la o valoare de 3.36 miliarde lei (325 milioane USD la acea vreme). Această sumă a fost trecută în capitalul propriu al S.A. „Moldovagaz”, deși urma a fi trecută ca DATORIE către Agenția Proprietății Publice/statul Republica Moldova.
- Datoria invocată de S.A.P. „Gazprom” către malul drept este supusă unui mare risc de neveridicitate. Toate auditurile contractate de S.A. „Moldovagaz” s-au soldat cu refuz de opinie. De asemenea, nu au fost semnate acte de verificare a datoriilor din perioada 1994-1997 și 2005-2016, așa cum prevede Legea contabilității.
- Au fost aplicate penalități substanțiale de către S.A.P. „Gazprom” (în valoare de 155 milioane USD), asupra unor datorii care sunt supuse riscului de neveridicitate, aceste penalități nefiind reflectate în evidența contabilă a S.A. „Moldovagaz”.

2. Investiții neconforme și dubioase

- S.A. „Moldovagaz” a cheltuit pentru sediul de pe str. Pușkin nr. 64, or. Chișinău, aproximativ 500 milioane de lei inclusiv TVA, în timp ce majoritatea documentelor esențiale cu privire la această construcție au dispărut. Ulterior, această sumă nu a fost acceptată în tarif de către regulator.
- A fost construită o clădirea administrativă în mun. Ungheni pentru un cost de aproximativ 20 milioane de lei (din care circa 4,5 mil lei dobânzi achitate la o bancă comercială), dar care nu a fost dată în exploatare, rămânând conservată ca și construcție nefinisată.

- În total, investițiile nefundamentate de S.A. „Moldovagaz” și neacceptate de către ANRE în scopuri tarifare se ridică la 815,8 milioane lei, din care pentru construcția clădirii S.A. „Moldovagaz” – 445,6 milioane lei (fără TVA), precum și pentru clădirea administrativă din mun. Ungheni.
- De asemenea, s-au alocat circa 140 milioane lei pentru un soft internațional, care la fel n-a fost acceptat în tarif de către ANRE deoarece S.A. „Moldovagaz” nu a putut demonstra necesitatea/utilitatea acestuia.
- Au fost efectuate angajări de consilieri ai președintelui și vicepreședintelui, care nu au fost justificate și nu a putut fi explicată necesitatea acestora. La fel, au fost contractate companii juridice (în sumă de circa 9 milioane lei), chiar dacă compania dispune de circa 40 juriști.
- S.A. „Moldovagaz” a recunoscut neregulile în mod indirect, în momentul în care nu au depus la deducere la Serviciul Fiscal de Stat cheltuieli în valoare de circa 1 miliard lei în perioada menționată.

3. Doar 35% din rețeaua de distribuție a gazelor naturale aparține S.A. „Moldovagaz”, iar restul sunt proprietate publică sau privată a persoanelor fizice și juridice

- Interconectarea cu gaze dintre satele și orașele noastre a fost făcută cu un efort substanțial al Guvernului. Astfel, grupul S.A. „Moldovagaz”, din cauza lipsei unei inventarieri exhaustive a rețelelor de transport și distribuție a gazelor naturale, construite din contul bugetului public național, utilizează fără plată, rețele în valoare de un (1) miliard de lei.
- Potrivit informațiilor furnizate de S.A. „Moldovagaz”, doar o parte din gazoductele prin care întreprinderile de transport și de distribuție a gazelor naturale ale SA „Moldovagaz” prestează aceste servicii sunt în proprietatea S.A. „Moldovagaz”. Din totalul celor 23.803,47 km de gazoducte de distribuție, doar 8.260,19 km (sau 34,7%) aparțin S.A. „Moldovagaz”, 6.091,75 km (sau 25,6%) aparțin Autorităților Administrației Publice Locale, 8.274,7 km (sau 34,8%) – persoanelor fizice și juridice, iar cca 1.176,82 km (sau 4,9%) – nu au acte de proprietate. Totodată, din 1.559,8 km de gazoducte de transport, doar 1.299,37 km, sau 83,3% aparțin S.A. „Moldovagaz”, 188,21 km (12,1%) aparțin Autorităților Administrației Publice Locale, 46,58 km (3%) – Ministerului Economiei și 25,63 km (1,6 %) – persoanelor fizice și juridice.

4. Pierderi în rețea care au dus și la majorarea tarifului pentru cetățeni

- În perioada 2014-2021 au fost constatate 2 miliarde lei pierderi în rețea a gazelor, dintre care 900 milioane lei au fost acceptate de regulator. Aceste 900 milioane au fost incluse

în tarif și pentru care cetățenii au plătit. Restul de 1.1 miliarde sunt bani neîncasați de companie. Totodată, trebuie de menționat că pierderile s-au redus pe parcursul timpului – 54 milioane m³ în 2011 (5.07%), comparativ cu 26 milioane m³ (2.2%) în 2021.

5. Cota parte a Guvernului Republicii Moldova în S.A. „Moldovagaz” a fost diminuată artificial

- În 2005, regiunea transnistreană și-a retras aportul în capitalul social al întreprinderii, inclusiv patrimoniul depus la fondarea societății. Cu toate acestea, aceasta continuă, prin intermediul S.A.P. „Gazprom”, să participe la gestionarea S.A. „Moldovagaz”. Prin urmare, cota de 15% din acțiuni ar trebui să revină APP.
- Patrimoniul aflat pe teritoriul UTA Găgăuzia în valoare de 14 milioane USD a fost trecut ca și cotă-parte a regiunii transnistrene în S.A. „Gaznabtranzit” (predecesorul S.A. „Moldovagaz”).

Suplimentar, Comisia economie, buget și finanțe și Comisia de control al finanțelor publice au organizat audieri asupra Raportului auditului la data de 24 ianuarie 2023. În cadrul audierilor au fost prezenți reprezentanți ai echipei de audit, S.A. „Moldovagaz”, Ministerul Finanțelor, Agenția Proprietății Publice, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică precum și reprezentanți ai societății civile.

În opinia autorului, acest audit constată vulnerabilitatea majoră pentru securitatea energetică a Republicii Moldova pe care a reprezentat-o S.A. „Moldovagaz” de-a lungul timpului. Din acest considerent, acest proiect de hotărâre a Parlamentului propune acțiuni și sarcini către instituțiile statului care să ducă la diversificarea urgentă a pieței gazelor naturale, pentru a oferi mai multe opțiuni pentru cetățeni, dar și mai multă securitate pentru aprovizionarea cu gaze naturale a țării.

Deputat în Parlament

Radu MARIAN

